

อุตสาหกรรม
การท่องเที่ยวและบริการ

รหัสวิชา
HLM1201

2025

รายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
(รหัสวิชา HLM1201)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พูนทรัพย์ เศษศิริ

สาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ
วิทยาลัยการจัดการอุตสาหกรรมบริการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

คำนำ

รายวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ (รหัสวิชา HLM1201) หน่วยกิต 3(3-0-6) ความหมาย ความสำคัญและวิวัฒนาการของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ องค์ประกอบของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ บทบาทและนโยบายของหน่วยงานรัฐที่มีต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวและบริการ รวมถึงองค์กรต่างๆ ที่มีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมและพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ ผลกระทบจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการ แนวโน้มและทิศทางของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและบริการในปัจจุบันและอนาคต

พูนทรัพย์ เศษศรี

2568

สารบัญ

	หน้า
ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ	1
1. ความหมาย อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจบริการ	1
2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว”	2
3. วิวัฒนาการของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ	2
4. องค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ	9
5. ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ	12
6. สรุปท้ายบท	22
7. คำถามท้ายบท	22
8. เอกสารอ้างอิง	23

บทที่ 1

ความรู้เกี่ยวกับการอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ

ความนำ

บทนี้จะกล่าวถึงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยถือเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญเดินทางมาท่องเที่ยวเป็นอย่างมากและอุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังเป็นอุตสาหกรรมที่ทำให้ประเทศมีรายได้เข้ามาในประเทศมากเป็นอันดับหนึ่ง นอกจากการส่งออกสินค้าทางการเกษตร และในปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้น ทำให้นักท่องเที่ยวต้องพึ่งพาบริษัทนำเที่ยวและยังคงคาดหวังการได้รับข้อมูลจาก "บริษัทนำเที่ยว" รวมทั้งการนำเสนอประสบการณ์ที่แปลกใหม่เป็นที่ปรึกษาที่ดีแก่นักท่องเที่ยวทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์

1. ความหมายของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว”

ตามพระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 ให้ความหมายอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง **“อุตสาหกรรมที่จัดให้มี หรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายใน และภายนอกราชอาณาจักร โดยมีค่าตอบแทน รวมถึงธุรกิจเกี่ยวกับด้านบริการ”**

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง ธุรกิจขนาดใหญ่ที่ต้องอาศัยแรงงาน และการลงทุนสูง และเป็นธุรกิจที่รวมธุรกิจหลายประเภทที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อมเข้าด้วยกัน โดยมีการวางแผน (Planning) การจัดการองค์กร (Organizing Management) การควบคุม (Controlling) และการตลาด (Marketing) เข้ามาช่วยในการบริหารและจัดการการท่องเที่ยวของประเทศ (นิศา ชัชกุล, 2554)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง การประกอบกิจกรรมด้วยการนำปัจจัยการผลิตต่างๆ มาผลิตบริการอย่างใดอย่างหนึ่งด้านการท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความสะดวกสบายหรือความพึงพอใจ และขายการบริการด้านการท่องเที่ยวนั้นให้แก่ผู้เยี่ยมชมเยือน (แดงโม: ออนไลน์, 2553)ซึ่งสินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เหมือนหรือต่างจากสินค้าของอุตสาหกรรมอื่นๆ ดังนี้

1. เป็นสินค้าที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Goods) เพราะสินค้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวคือการให้ “บริการ” ผู้บริโภคหรือผู้มาเยี่ยมชมเยือนไม่สามารถจับต้องหรือสัมผัสได้ ผู้มาเยี่ยมชมเยือนเพียงแต่ได้รับความพึงพอใจจากสิ่งที่เห็นหรือสิ่งที่ได้รับเท่านั้น บุคลากรที่ทำงานในภาคอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวจึงมีความสำคัญอย่างมาก

2. เป็นสินค้าที่ไม่มีการเคลื่อนที่ไปหาผู้บริโภค ซึ่งผู้บริโภคต้องเดินทางไปซื้อสินค้าและบริการ ณ สถานที่ผลิตนั่นเอง ซึ่งหมายถึงสถานที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวต่างๆ

3. เป็นสินค้าที่ไม่สูญสลาย เพราะเป็นสินค้าและบริการที่สามารถนำกลับมาใช้ได้อีกหลายครั้ง ในบางครั้งต้องดูแลรักษาและบำรุงให้คงอยู่ในสภาพที่ดีและเสียหายน้อยที่สุด

4. เป็นสินค้าที่เปลี่ยนหรือไม่เปลี่ยนกรรมสิทธิ์ก็ได้เนื่องจากสินค้าในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีหลากหลายรูปแบบ มีทั้งที่เมื่อผู้เยี่ยมชมเยือนได้ซื้อสินค้าแล้ว สินค้าบางประเภทมีการเปลี่ยนแปลงกรรมสิทธิ์ อาทิ อาหาร ของที่ระลึก เป็นต้น แต่บางประเภทเพียงแต่ได้สิทธิ์ในการใช้ หรือชม อาทิ การจ่ายค่าห้อง โรงแรม ไม่ใช่การได้เป็นเจ้าของห้อง เพียงแต่ได้สิทธิ์ในการเข้าพักตามระยะเวลาที่ตกลง เมื่อเข้ามาที่น้ำตก ทะเล ภูเขา ผู้เยี่ยมชมเยือนไม่ได้เป็นเจ้าของน้ำตก ทะเล ภูเขา เพียงแต่ได้เข้ามาเยี่ยมชมชมความงดงามเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งสินค้าประเภท “บริการ” อาทิ รอยยิ้ม ความช่วยเหลือ การดูแล ผู้เยี่ยมชมเยือนเพียงแต่ได้รับ “บริการ” เหล่านั้นในระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่ได้เป็นเจ้าของ

จากความหมายของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้เขียนพอสรุปความหมายของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” หมายถึง “อุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่มีลักษณะการให้บริการ โดยการนำเอาปัจจัยทางการผลิตต่างๆด้านการท่องเที่ยวเข้ามาให้บริการนักท่องเที่ยว โดยมีค่าตอบแทน”

2. ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว”

2.1 ประวัติความเป็นมาของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว”

การท่องเที่ยวจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีเหตุการณ์สำคัญเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว ที่ปรากฏในตำนานพงศาวดารประวัติศาสตร์ และสารานุกรมเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยว ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 4 ช่วงเวลา ดังนี้ (ฉันทิช วรรณถนอม : 2552 และ นิชดา ชัชกุล : 2554)

- 1) ช่วงสมัยโบราณ (Ancient Time)
- 2) ช่วงสมัยกลางหรือสมัยมัธยมสมัย (Middle Age)
- 3) ช่วงสมัยก่อนปัจจุบัน (Midern Time)
- 4) ช่วงสมัยปัจจุบัน (Present Time)

1) ช่วงสมัยโบราณ (Ancient Time) (1,000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช – 4,000 ปี ก่อนคริสต์ศักราช)

ผู้คนในสมัยโบราณจะเดินทางจากวัตถุประสงค์เพื่อการค้าขาย การท่องเที่ยวชมโบราณสถานและสถานที่สำคัญ การผจญภัยเพื่อแสวงหาโชคกลาง และการทำสงคราม เรือเป็นพาหนะสำคัญในการเดินทาง ซึ่งสมัยนี้เป็นสมัยที่มีอารยธรรมที่สำคัญ และมีดินแดนระหว่างลุ่มแม่น้ำไทกริส (Tigris) และยูเฟรติส (Euphrates) ปัจจุบันอยู่ในประเทศอิรัก ซึ่งมีชื่อเรียกดินแดนนี้ว่าเป็น “ดินแดนระหว่างแม่น้ำ (Mesopotamia)” เคยเป็นที่สร้างอาณาจักรของหลายชนชาติเช่น สุเมเรียน (Sumerians) ประมาณ 4,000 ปีก่อนศ.ศ. อักคาเดียน (Akkadians) ประมาณ 2,350 ปีก่อนคริสต์ศักราช บาบิโลเนียน (Babylonians) ประมาณ 1,800 ปีก่อนคริสต์ศักราช อัสซีเรียน (Assyrian) ประมาณ 1,300 ปีก่อนคริสต์ศักราช และคาลเดียน (Chaldean) ประมาณ 612 ปีก่อนคริสต์ศักราชหลังจากนั้นอาณาจักรของชนชาติดังกล่าวมาข้างต้น ก็ถูกครอบครองโดยอาณาจักรเปอร์เซีย (Persia) เมื่อ 539 ปีก่อนคริสต์ศักราช (คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 : 20-23 และ Kagn, Ozment and Turner, 1979 : 7-11)

อาณาจักรเปอร์เซีย (500 ปีก่อน ค.ศ. – ค.ศ. 641) เป็นอาณาจักรที่สำคัญอาณาจักรหนึ่งในสมัยโบราณปัจจุบันคาดการณ์ว่าศูนย์กลางของอาณาจักรอยู่ในประเทศอิหร่าน นอกจากนี้ยังมีในสมัยโบราณยังมีอาณาจักรอียิปต์ (3,100 ปีก่อน ค.ศ.– 525 ปีก่อน ค.ศ.) อาณาจักรกรีก (1,400 ปีก่อน ค.ศ.– 30 ปีก่อน ค.ศ.) อาณาจักรโรมัน (700 ปีก่อน ค.ศ. – ค.ศ.476) และในเอเชียใต้ มีอาณาจักรที่เก่าแก่ คือ อินเดีย ซึ่งเริ่มต้นเมื่อประมาณ 3,000 ปีก่อน ค.ศ. และ จีน เมื่อประมาณ 2,000 ปีก่อน ค.ศ. สิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นในช่วงสมัยโบราณ (Ancient Time) คือ การประดิษฐ์รถลากเทียมม้า การประดิษฐ์เงินตราที่ใช้เป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนสินค้า มีการประดิษฐ์ตัวอักษรขึ้นใช้ และในช่วงสมัยโบราณ (Ancient Time) มีสิ่งก่อสร้างที่สร้างขึ้นเพื่อดึงดูดใจผู้คน โดยถือได้ว่าเป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่ของการก่อสร้างทางวิศวกรรม สถาปัตยกรรม และศิลปกรรม ซึ่งนักปราชญ์ที่ชื่อ Antipater Sidon ได้รวบรวมข้อมูลและจัดให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก 7 อย่าง ได้แก่ พีระมิดใหญ่แห่งเมืองจิสซา (The Grantest Pyramid of Giza) สวนลอยแห่งกรุงบาบิโลน (The Hanging Gardens of Babylon) เทวาลัยของเทพีอาร์เทมิส (The Temple of Artemis) เทวรูปเทพเจ้าซีอุส (The Statue of Zeus at Olympia) 5. เทวรูปเทพเจ้าโคลอสซัสแห่งเมืองโรดส์ (The Colossus of Rhodes) สุสานของกษัตริย์มอไซลุส (The Mausoleum at Halicarnassus) หอประภาคารอเล็กซานเดีย (The Lighthouse of Alexandria)

2) ช่วงสมัยกลางหรือมัธยมสมัย (Middle Age)(ค.ศ. 500 – ค.ศ. 1500)

เป็นช่วงสมัยที่ความเจริญรุ่งเรืองต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุโรปค่อนข้างหยุดชะงัก ทั้งนี้เพราะหลังจากอาณาจักรโรมันตะวันตกสูญเสียด้านอำนาจ บ้านเมืองในยุโรปเกิดความไม่สงบ มีการแย่งชิงอำนาจระหว่างเมืองต่างๆ นอกจากนี้ก็ยังมี โจรผู้ร้ายชุกชุม ทั้งนี้เพราะขาดศูนย์กลางแห่งอำนาจ การเดินทางเพื่อการค้าขายและการท่องเที่ยวหยุดชะงักระยะหนึ่งเพราะไม่มีความปลอดภัย จนกระทั่งคริสต์ศตวรรษที่ 12 จึงได้ถูกขนานนามว่า “ยุคมืด (The Dark Ages)” ซึ่งดินแดนยุโรปทุกประเทศเกิดความวุ่นวายทำให้เกิดการล่มสลายของอาณาจักรโรมันโบราณ การเดินทางส่วนใหญ่ของประชาชนในยุคกลาง เป็นการเดินทางของนักเดินทางเฉพาะกลุ่มและเฉพาะวัตถุประสงค์ เช่น กลุ่มผู้มีอำนาจและกำลังทหารได้เดินทางไปทำสงครามครูเสด (Crusade) เพื่อช่วงชิงนครศักดิ์สิทธิ์ทางศาสนา คือ นครเยรูซาเลม คืบจากผู้ยึดครองที่นับถือศาสนาอิสลาม หรือกลุ่มศาสนิกชนที่เดินทางไปจาริกแสวงบุญที่สถานที่ศักดิ์สิทธิ์ต่างๆ ในสมัยกลางมีสิ่งสำคัญที่เกิดขึ้นคือการเกิดคู่มือการเดินทางฉบับแรกของโลก โดยการเดินทางของ มาร์โคโพลโล (The Travels of Marco Polo) และยังเกิดบุคคลสำคัญของโลก ได้แก่ มาคโค โปโล คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส อเมริโก เวสปุชชี กาลิเลโอ และโรมาส คูก เป็น และช่วงปลายสมัยเป็นช่วงฟื้นฟูศิลปวิทยาการ (The Renaissance) แหล่งท่องเที่ยวที่เป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลก 7 อย่าง ที่เกิดขึ้นในช่วงสมัยกลางหรือมัธยมสมัย ได้แก่ กำแพงเมืองจีน (The Great Wall of China) โคลอสเซียม (Colosseum) หอนอนเมืองปิซ่า (Leaning Tower of Pisa) เจดีย์กระเบื้องเคลือบนานกิง (Porcelain Tower of Nanjing) กองหินประหลาดสโตนเฮนจ์ (Stonehenge) สุสานคาคาโตมบ์แห่งคอมเฮลโซควาฟา (Catacombs of Alexandria Egypt) วิหารเซนต์โซเฟียหรือสุเหร่าเซนต์โซเฟีย (The Saint Sophia)

3) ช่วงสมัยก่อนปัจจุบัน (Modern Time)(เริ่มที่คริสต์ศตวรรษที่ 16)

ในช่วงยุคสมัยนี้มีการค้นพบอาณาจักรใหม่หลายแห่ง เช่น อเมริกา ออสเตรเลีย และยุคนี้เป็นยุคที่แนวคิดทางวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้นกว้างขวาง เกิดการสิ้นสุดการเดินทางของผู้จาริกแสวงบุญที่ได้พักอยู่ตามที่พักพิง ซึ่งเรียกว่า “ฮอสไพส” แต่เกิดการก่อตั้งธุรกิจโรงแรมที่เรียกว่า “อินน์ (Inn)” ซึ่งมีการเก็บค่าเข้าพักและจำหน่ายอาหาร ต่อมาในคริสต์ศตวรรษที่ 18 มีการจัดทำหนังสือแนะนำเที่ยวขึ้นมาโดยมีการบรรยายเกี่ยวกับสภาพของถนนหนทาง สถานที่ท่องเที่ยวและการจัดรายการท่องเที่ยว โดยเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส และเริ่มให้มีคำว่า “ทัวร์ (Tour) หรือที่คนฝรั่งเศสออกเสียงว่า “ตูร์” เป็นครั้งแรก นอกจากนี้ยังมีการนำวลีที่ใช้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ว่า “To Make A Grand Tour” โดยให้หมายถึงคนที่ จะได้รับการศึกษาอย่างสมบูรณ์ที่จะข้ามไปท่องเที่ยวในประเทศต่างๆ ของยุโรป ส่วนในภาษาอังกฤษจะให้ คำว่า “Tourist” และคำว่า “Tourism” ซึ่งหมายถึงการท่องเที่ยวโดยผู้ท่องเที่ยวต้องการพักผ่อนเพื่อ บำรุงรักษาและสนองความอยากรู้อยากเห็นโดยไม่มุ่งหวังที่จะได้รับผลตอบแทน

4) ช่วงยุคสมัยปัจจุบัน (Present Time)

ในช่วงยุคสมัยปัจจุบัน (Present Time) ถือได้ว่าเป็นยุคสมัยที่การท่องเที่ยวได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเดินทางมากขึ้น โดยเริ่มต้นช่วงในปี ค.ศ. 1841 โทมัส คูก (Thomas Cook) ได้จัดนำเที่ยวโดยใช้รถไฟขึ้นเป็นครั้งแรกระหว่างเมืองลัฟโบโรส มีลูกค้ามาใช้บริการกว่า 500 คน โดยตลอดการเดินทางจะมีบริการเกี่ยวกับการนำเที่ยวและอาหารกลางวันไว้ให้บริการ ซึ่งโทมัส คูก ทำหน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ ผู้ประสานงาน รวมถึงพนักงานบริการ จึงถือได้ว่าเป็นต้นแบบของการจัดนำเที่ยวขึ้นเป็นครั้งแรกในโลก และในยุคนี้ได้มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทางเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น โดยเริ่มต้นจากการพัฒนายานยนต์ให้เกิดขึ้นหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 มีรถยนต์เกิดขึ้นในปี ค.ศ. 1915 โดยบริษัทรถยนต์ฟอร์ด มอเตอร์ ทำให้มีการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมทางถนนมากขึ้น และยังมีการพัฒนาอากาศยาน โดยเกิดสายการบินลูฟท์ฮันซ่าที่ได้เปิดเส้นทางการบินระหว่างเบอร์ลินไปไลป์ซิก และเวมเมอร์ และมีการนำเครื่องบินมาใช้ในการเดินทางข้ามประเทศเกิดขึ้นหลังมีการประชุมเกี่ยวกับการกำหนดสัญชาติของอากาศยาน อำนาจอธิปไตยเหนืออากาศ เมื่อปี ค.ศ. 1919 นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1925 มีการจัดตั้งสหพันธ์การท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการเดินทางระหว่างประเทศ (International Union of official Tarve Organization – IUOTO) ซึ่งตอนนี้เป็นหน่วยงานองค์การการท่องเที่ยวโลก (WTO) หลังสิ้นสุดสงครามโลกครั้งที่ 2 มีการเปลี่ยนแปลงอำนาจของประเทมหาอำนาจในยุโรปตะวันตกซึ่งได้ลดบทบาทลง เพราะถูกประเทศที่มีทรัพยากรและมีประสิทธิภาพในการผลิตอย่างสหรัฐอเมริกา และสหภาพโซเวียต ซึ่งปัจจุบันคือ ประเทศรัสเซีย พัฒนาดตนเองจนกลายเป็นประเทศมหาอำนาจ และได้จัดตั้งองค์กรที่เป็นประโยชน์ให้กับทั่วโลกในปัจจุบัน นั่นก็คือ องค์การสหประชาชาติ มีหน้าที่รักษาสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศส่งเสริมสิทธิมนุษยชนการพัฒนาทางสังคมและเศรษฐกิจการปกป้องสิ่งแวดล้อมและการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในกรณีที่มีความอดอยากภัยพิบัติทางธรรมชาติและ ความขัดแย้ง นอกจากนี้ยังฟื้นฟูและจัดตั้งองค์กรที่ช่วยพัฒนาอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งได้แก่ สหพันธ์การท่องเที่ยวอุตสาหกรรมการเดินทางระหว่างประเทศ (International Union of Official Travel Organization : IUOTO) องค์การการบินพาณิชย์ระหว่างประเทศ (International Civil Aviation Organization : ICAO) และสมาคมการขนส่งทางอากาศระหว่างประเทศ (International Air Transport Association : IATA) ซึ่งองค์กรทั้งสามองค์กรปัจจุบันยังดำเนินภารกิจอย่างต่อเนื่อง ซึ่งปัจจุบันนี้ธุรกิจการขนส่งทางอากาศได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากเนื่องจากประหยัดเวลาและรวดเร็วระหว่างการเดินทาง ทำให้นักท่องเที่ยวได้มีเวลาในการท่องเที่ยวมากขึ้น รวมถึงยังมีการเกิดธุรกิจสายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Carrier : LCC) ที่เข้ามาบทบาทสำคัญในยุคของการเชื่อมโยงไร้พรมแดนในปัจจุบัน และยังคงตอบสนองความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เพิ่มมากขึ้นอีกทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในยุคปัจจุบันเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจอยากไปสัมผัส และถือได้ว่าเป็นสิ่งมหัศจรรย์ของโลกในยุคปัจจุบัน ได้แก่ ปราสาทหินนคร

วัด (Angkor Wat) ทาชมาฮาล (Taj Mahal) พระราชวังแวร์ซายส์ หรือที่เรียกว่า “Château de Versailles” เรือควีนแมรี (Queen Mary) สะพานโกลเด้นเกต (Golden Gate Bridge) ตึกเอ็มไพร์สเตต (Empire State Building) เขื่อนยักษ์ฮูเวอร์ (Hoover Dam) เป็นต้น

5) การท่องเที่ยวของประเทศไทย

การท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในประเทศไทยอยู่ในรัชสมัยรัชการที่ 9 โดยเริ่มต้นที่รัฐบาลเล็งเห็นความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว โดยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ นายกรัฐมนตรี คนที่ 11 ของประเทศไทย ซึ่งเล็งเห็นถึงประโยชน์ของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอันจะมีผลดีต่อการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า จึงได้จัดตั้งให้มีหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น ใน พ.ศ. 2502 เริ่มจัดตั้งองค์การการท่องเที่ยวแห่งชาติ (National Tourist Organization – NTO) คือ องค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (อ.ส.ท.) ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยพระราชกฤษฎีกาจัดตั้งองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยว พ.ศ. 2502 ให้มีหน้าที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นส่วนใหญ่ และในปีเดียวกันมีการจัดตั้งบริษัทการบินไทย จำกัด เพื่อยกระดับนานาชาติ และพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางการบินในย่านเอเชียแปซิฟิก นอกจากนี้ ยังมีการส่งเสริมให้เอกชนสร้างโรงแรมขึ้นหลายแห่ง ส่งผลให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นตลอดเวลา ทั้งนี้ อ.ส.ท. มีบทบาทสำคัญในการเข้าร่วมกิจกรรมทั้งในระดับชาติและระดับนานาชาติ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งองค์การเอกชนด้านการท่องเที่ยว ซึ่งสนับสนุนให้เกิดธุรกิจเอกชนเฉพาะอย่างขึ้นเรื่อยๆ และเริ่มมีบทบาทในการพัฒนาคน สถานที่และคุณภาพของการบริการ จนประเทศไทยได้รับการยกย่องเป็นประเทศชั้นนำของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชีย นอกจากนี้ อ.ส.ท. ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกสมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยวภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก (Pacific Asia Travel Association – PATA) ต่อมาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ขยายตัวอย่างกว้างขวางรวดเร็ว จำเป็นต้องปรับปรุงอำนาจหน้าที่ของ อ.ส.ท. ให้มีขอบเขตการปฏิบัติงานกว้างขวางยิ่งขึ้นทั้งในด้านการพัฒนา อนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการส่งเสริมเผยแพร่ จึงได้มีการนำเสนอร่างพระราชบัญญัติ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และได้ผ่านการพิจารณาประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 วันที่ 4 พฤษภาคม 2522 จัดตั้ง “การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย” ขึ้น มีชื่อย่อว่า “ททท.” ในปี 2545 มีการปฏิรูประบบราชการไทย รัฐบาลได้จัดตั้งกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาขึ้นมาเพื่อกำกับดูแลและดำเนินนโยบายด้านการท่องเที่ยวของชาติ มุ่งเน้นให้เป็นการท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมหลักในการแสวงหารายได้ และเงินตราต่างประเทศ พร้อมทั้งขับเคลื่อนให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจนำไปสู่การจ้างงาน การสร้างรายได้ การยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน และการกระจายความเจริญสู่ท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองของประเทศไทยอย่างยิ่ง

2.2 ความสำคัญของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว”

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยธุรกิจที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ทั้งที่เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และที่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือได้ว่ามีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการบริหารประเทศ ทั้งนี้จะขอสรุปความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อระบบการบริหารประเทศ ดังนี้

1. ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ดังนี้

1.1 เป็นแหล่งที่มาของรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ เนื่องจากปัจจุบันนักท่องเที่ยวมีการเดินทางท่องเที่ยวที่มากขึ้น ทำให้มีการใช้จ่ายเงินที่มากขึ้น

1.2 ช่วยลดปัญหาการขาดดุลการชำระเงินระหว่างประเทศ เนื่องจากประเทศมีการส่งออกสินค้าที่เป็นสินค้าทางการเกษตร ทำให้เกิดการขาดดุลการค้า แต่เมื่อมีการท่องเที่ยวการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาทำให้ลดการขาดดุลการค้าได้

1.3 ช่วยสร้างอาชีพใหม่และการจ้างงาน

1.4 ก่อให้เกิดการกระจายรายได้

1.5 ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจของท้องถิ่น

1.6 ก่อให้เกิดการกระตุ้นการผลิตสินค้าด้านการท่องเที่ยวให้กับประเทศ

2. ความสำคัญขงอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อสังคมและการเมือง

2.1 ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงแผนการประกอบอาชีพของประชาชน

2.2 สร้างความเจริญทางด้านโครงสร้างพื้นฐานในท้องถิ่น

2.3 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างประเทศ

2.4 สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างคนในครอบครัว

2.5 ป้องกันการอพยพย้ายถิ่นฐานของประชากรในท้องถิ่น

2.6 ส่งเสริมความเจริญทางด้านการศึกษา

3. ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมและวิถีชีวิตของประชาชน

3.1 เกิดการเผยแพร่วัฒนธรรมของชาติให้เป็นที่รู้จัก

3.2 เกิดการเผยแพร่ประเพณีของชาติให้เป็นที่รู้จัก

3.3 เกิดการฟื้นฟูอนุรักษ์ศิลปะและประเพณีที่เคยมีในประเทศแล้วหายไปให้กับมาอีก

3.4 เกิดการหวงแหนความเป็นเอกลักษณ์ของชาติ

3.5 เกิดการแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจในความต่างของวัฒนธรรมในแต่ละชนชาติ

4. ความสำคัญของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อทรัพยากรการท่องเที่ยวหรือสิ่งแวดล้อม

4.1 เกิดการเผยแพร่แหล่งท่องเที่ยวของชาติให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

4.2 เกิดการฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวของชาติให้คงอยู่ให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว

4.3 เกิดการวางแผนความและหาแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวตลอดไป

4.4 เกิดการแลกเปลี่ยนและสร้างความเข้าใจในความต่างของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละประเทศที่มีอยู่

สรุปท้ายบท

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นอุตสาหกรรมขนาดใหญ่ที่ประกอบด้วยธุรกิจที่เข้ามาเกี่ยวข้องมากมาย ทั้งที่เป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องโดยตรง และที่ธุรกิจที่เกี่ยวข้องทางอ้อม ดังนั้นอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจึงถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อระบบการบริหารประเทศ

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของคำว่า “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” มาพอสังเขป
2. จงอธิบายความสำคัญของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ต่อประเทศไทย
3. นักศึกษาคิดว่าองค์ประกอบของใดของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่มีความสำคัญมากที่สุด เพราะเหตุใด

เอกสารอ้างอิง

ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ปีที่พิมพ์ พฤศจิกายน 2552). กรุงเทพฯ :

ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา

แดงโม. (2553) [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ จาก:<http://siamprotuguesestudy.blogspot.com/2010/07/1.html>

(วันที่ค้นข้อมูล : 15 พฤษภาคม 2561). คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 : 20-23 และ Kagn, Ozment and Turner, 1979 : 7-11)

นิชดา ชัชกุล. (2554). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 2

องค์ประกอบของ “อุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ”

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้หรือไม่จะต้องอาศัยสิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบ 6 ประการข้างต้นดังนี้ (ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

1. นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึงผู้มาเยือน (Visitor) ที่เดินทางเข้ามาพักค้างคืน และรวมถึง “นักท่องเที่ยว” (Excursionist) ที่เดินทางเข้ามาแต่ไม่ได้พักค้างคืน

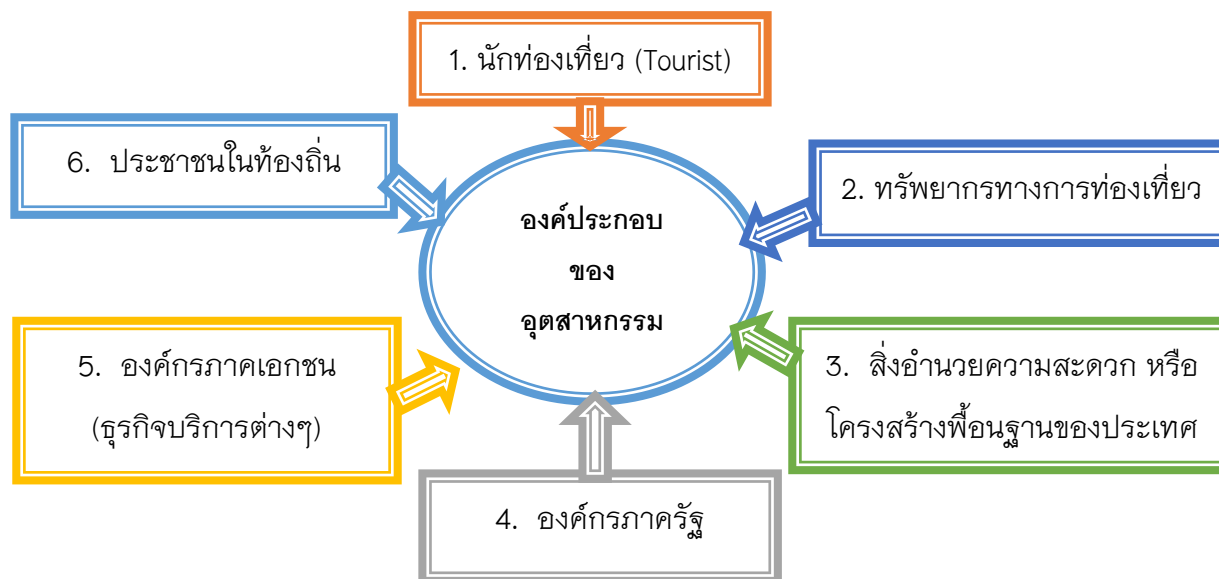
2. สิ่งดึงดูดใจหรือแหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยว ทั้งที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ สถานที่สำคัญทางโบราณคดี ประวัติศาสตร์ และศาสนา ลักษณะสถาปัตยกรรม ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนกิจกรรมงานประเพณีต่างๆ ที่สร้างสรรค์ขึ้นทั้งจากฝีมือของมนุษย์หรือจากที่ธรรมชาติสร้างขึ้น

3. โครงสร้างพื้นฐาน สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการเดินทางท่องเที่ยว ได้แก่ การคมนาคม ความปลอดภัย ขั้นตอนการตรวจคนเข้าเมือง ถนน ไฟฟ้า ประปา การสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางและติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้ โดยสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัย ประหยัดเวลา ตลอดจนได้รับความสะดวกในเรื่องอาหารการกิน พาหนะในการเดินทางท่องเที่ยว การรักษาพยาบาล ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เป็นต้น

4. องค์การภาครัฐ ซึ่งมีนโยบาย สนับสนุน และส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในทุกๆ รูปแบบไม่ว่าจะทางตรงหรือทางอ้อม ในขณะที่เดียวกันก็ดูแลระมัดระวังไม่ให้การท่องเที่ยวส่งผลกระทบต่อความเสียหายให้แก่สิ่งแวดล้อม สังคม วัฒนธรรม ประเพณีและคุณภาพชีวิตของชุมชน

5. องค์การภาคเอกชน ที่ดำเนินธุรกิจภาคบริการอันหลากหลาย เพื่อให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความพึงพอใจ ประทับใจ และตั้งใจเดินทางกลับมาท่องเที่ยวอีก

6. เจ้าบ้านหรือประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเป็นเจ้าของทรัพยากรการท่องเที่ยว จะมีส่วนสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวได้โดยตรง

ภาพที่ 1.1 แสดงองค์ประกอบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
(ที่มา : ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

นอกจากนี้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวยังต้องพึ่งพาธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวซึ่งประกอบไปด้วย 6 ธุรกิจ เพื่อให้อุตสาหกรรมท่องเที่ยวขับเคลื่อนไปข้างหน้าได้ ดังต่อไปนี้

1. ธุรกิจนำเที่ยว ซึ่งเป็นธุรกิจที่นำนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยว หรือเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่นตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ หน้าที่ของธุรกิจนำเที่ยว ต้องอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยวตามความต้องการ เช่น การจองห้องพัก จองอาหาร จองการเดินทาง รวมไปถึงจัดหาแหล่งท่องเที่ยวและมัคคุเทศก์สำหรับบริการอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว

2. ธุรกิจที่พักแรม ซึ่งเป็นธุรกิจที่ให้บริการที่พักชั่วคราวสำหรับนักเดินทางหรือบุคคลทั่วไป โดยมีค่าตอบแทน โดยที่พักรแรมก็แบ่งได้หลายประเภท เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ รีสอร์ท อพาร์ทเมนท์แมนชั่นที่ตั้งแคมป์ บ้านพักรับรองของอุทยาน บังกะโล เป็นต้น

3. ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม ซึ่งเป็นธุรกิจที่สร้างมาเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่นักเดินทางหรือนักท่องเที่ยว เนื่องจากอาหารเป็นปัจจัย 4 ของมนุษย์ เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางก็ต้องการการแวะรับประทานอาหาร

4. ธุรกิจการคมนาคมขนส่ง ซึ่งจะมีพระราชบัญญัติการขนส่ง พ.ศ. 2497 เข้ามาเกี่ยวข้อง ธุรกิจนี้เป็นการลำเลียงหรือเคลื่อนย้ายบุคคลหรือสิ่งของ ซึ่งธุรกิจนี้มีความสำคัญกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก เนื่องจากนักท่องเที่ยวต้องมีการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามที่ต้องการ ดังนั้นการ

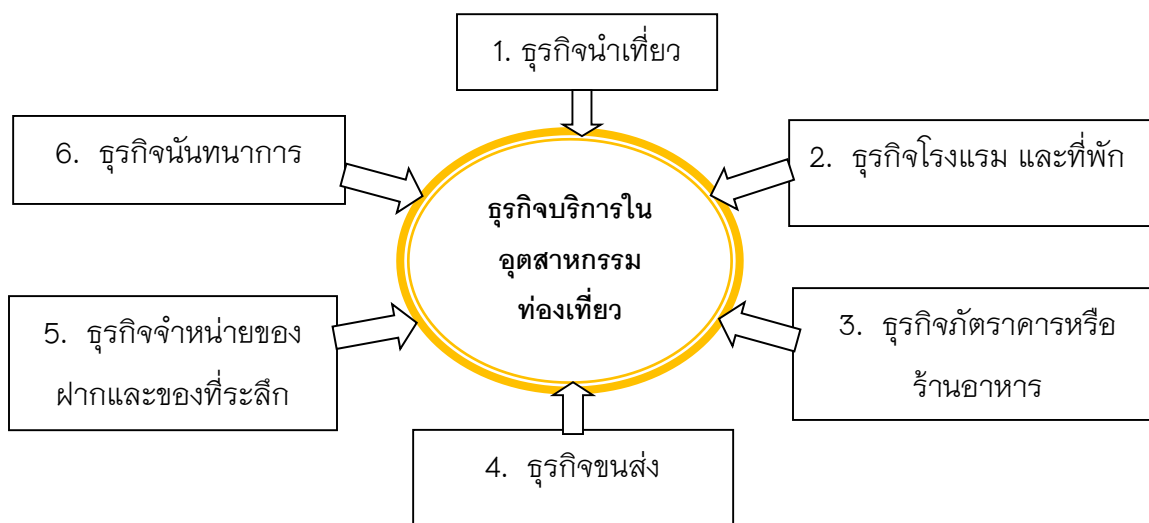
คมนาคมขนส่งจึงมีบทบาทเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถเดินทางได้ 3 เส้นทางคือ ทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ

5. ธุรกิจจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึก ซึ่งเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อจำหน่ายสินค้าเฉพาะอย่าง และมีความเป็นเอกลักษณ์สำหรับพื้นที่นั้นๆ หรือประเทศนั้นๆ เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว

6. ธุรกิจนันทนาการ (ความบันเทิง) ซึ่งเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ นักท่องเที่ยว และสร้างบรรยากาศการท่องเที่ยวให้เกิดความสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยวหรือนักเดินทาง เช่น สวนสนุกต่างๆ หรือกิจกรรมนันทนาการที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เป็นต้น

บทที่ 3

ธุรกิจบริการที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและบริการ

ภาพที่ 1.2 แสดงองค์ประกอบของธุรกิจบริการในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว
(ที่มา : ฉันทิช วรรณถนอม, 2552)

ธุรกิจนำเที่ยว

1. ความหมายของ และประวัติความเป็นมาและความสำคัญของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

ความหมายของธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง ธุรกิจเกี่ยวกับการนำนักท่องเที่ยวเดินทางไปท่องเที่ยว หรือ เดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีการบริการหรืออำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือ หลายอย่าง อันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นใดตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (ที่มา. พระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551. มาตรา 4 เล่ม 125 หน้า 2)

ธุรกิจนำเที่ยว หมายความว่า การประกอบธุรกิจเกี่ยวกับการจัดหรือการให้บริการหรือการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทาง สถานที่พักอาหาร ทัศนอาจร และหรือมัคคุเทศก์ให้แก่นักท่องเที่ยว(ที่มา. พ.ร.บ.ธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ.2535 มาตรา 3)

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น พอสรุปได้ว่า ธุรกิจนำเที่ยว หมายถึง “ธุรกิจที่มีหน้าที่ในการให้บริการเกี่ยวกับการจัดหาสถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นๆ รวมถึงการให้บริการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว”

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

ประวัติความเป็นมาของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

ธุรกิจนำเที่ยว (Tour Business) ถือเป็นหนึ่งในธุรกิจบริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอย่างมากในปัจจุบัน เพราะสมัยก่อนการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวยังไม่มากจึงมักกระทำกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวด้วยความคิดของตนเอง จนกระทั่งมีผู้ประกอบการนำเที่ยวเกิดขึ้น โดยเป็นผู้ที่ทำหน้าที่จัดรายการนำเที่ยวให้นักท่องเที่ยวซึ่งสามารถเดินทางท่องเที่ยวไปด้วยกันอย่างสะดวกและประหยัด นอกจากนี้ยังช่วยอำนวยความสะดวกและปลดเปลื้องภาระการดำเนินงานต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวแต่ละคนจะต้องทำเอง และยังเป็นแนวทางกระตุ้นให้การเดินทางท่องเที่ยวเติบโตมากยิ่งขึ้นด้วย นอกจากนี้จะจัดโปรแกรมท่องเที่ยวแล้วยังสามารถอำนวยความสะดวกในการเดินทางไปเพื่อวัตถุประสงค์อื่น โดยจัดให้มีบริการหรือการอำนวยความสะดวกอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างอันได้แก่ สถานที่พัก อาหาร มัคคุเทศก์ หรือบริการอื่นได้

ธุรกิจนำเที่ยวเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในทวีปยุโรปได้เริ่มมีการนำเที่ยวเป็นกลุ่มตั้งแต่ประมาณกลางคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ เมื่อบริษัทโทมัส คูก (Thomas Cook) จัดนำเที่ยวโดยทางรถไฟในประเทศอังกฤษ และต่อมาได้ขยายไปในที่อื่น ๆ

สำหรับประเทศไทยธุรกิจนำเที่ยวเกิดขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ เมื่อมีชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยเป็นจำนวนมาก ทั้งในรูปแบบของนักท่องเที่ยว นักธุรกิจ ผู้เกี่ยวข้องของในวงการทหาร สงครามเวียดนาม ซึ่งทำให้ทหารอเมริกันเป็นจำนวนมากเข้ามาในประเทศไทยทั้งที่มาอยู่ประจำและที่มาพักผ่อนจากการรบ เป็นผลดีที่ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและยังทำให้เกิดบริษัทนำเที่ยวขึ้นเป็นจำนวนมากและขยายตัวมากขึ้นตามลำดับ แม้สงครามเวียดนามจะสิ้นสุดลงแล้วก็ตาม แต่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ยังคงมีมากขึ้น เนื่องจากความสะดวกในการเดินทาง อีกทั้งยังทำให้เกิดอาชีพใหม่ในประเทศไทยนั่นก็คืออาชีพมัคคุเทศก์สำหรับผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับภาษาต่างประเทศ

ซึ่งในปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีจำนวนธุรกิจนำเที่ยวที่มีการจดทะเบียนถูกต้องตามกฎหมายจำนวน 8,593 บริษัท โดยแบ่งเป็นธุรกิจนำเที่ยวแบบ Outbound Inbound ภายในประเทศ และเฉพาะพื้นที่ ดังตารางด้านล่างนี้

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนของธุรกิจนำเที่ยวจำแนกตามประเภทในประเทศไทย

สำนักงาน ทะเบียนฯ	ประเภทธุรกิจนำเที่ยว				รวม
	OUTBOUND	INBOUND	ในประเทศ	เฉพาะ พื้นที่	
ภาคกลาง					
สนง.สาขา กรุงเทพมหานคร	1,968	1,396	551	191	4,106
สนง.สาขาภาคกลาง เขต 1	7	11	7	10	35
สนง.สาขาภาคกลาง เขต 2	11	10	5	5	31
สนง.สาขาภาคกลาง เขต 3	13	41	18	30	102
ภาคตะวันออก					
สนง.สาขาภาค ตะวันออก	125	157	110	353	745
ภาคเหนือ					
สนง.สาขาภาคเหนือ เขต 1	110	178	60	261	609
สนง.สาขาภาคเหนือ เขต 2	60	22	13	45	140
สนง.สาขาภาคเหนือ เขต 3	16	6	14	6	42
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ					
สนง.สาขาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1	27	9	36	6	78

ที่มา : กลุ่มทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว ณ วันที่ 21 กันยายน 2558

สำนักงาน ทะเบียนฯ	ประเภทธุรกิจนำเที่ยว				รวม
	OUTBOUND	INBOUND	ในประเทศ	เฉพาะ พื้นที่	
สนง.สาขาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2	39	2	16	1	58
สนง.สาขาภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 3	55	2	19	4	80
ภาคใต้					
สนง.สาขาภาคใต้ เขต 1	75	34	27	57	193
สนง.สาขาภาคใต้ เขต 2	83	824	171	521	1,599
สนง.สาขาภาคใต้ เขต 3	15	99	37	201	352
สนง.สาขาภาคใต้ เขต 4	23	141	22	237	423
รวม	2,627	2,932	1,106	1,928	8,593

ที่มา : กลุ่มทะเบียนธุรกิจนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และผู้นำเที่ยว ณ วันที่ 21 กันยายน 2558

5.2 ความสำคัญของธุรกิจนำเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกิดขึ้นเพื่อให้อำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ซึ่งในปัจจุบันนักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นทำให้ธุรกิจนำเที่ยวในปัจจุบันมีการขยายตัวมากขึ้น โดยธุรกิจนำเที่ยวมีความสำคัญต่อนักท่องเที่ยว ดังต่อไปนี้

1. เป็นธุรกิจที่คอยอำนวยความสะดวกในการจัดโปรแกรมท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ

2. เป็นธุรกิจที่คอยอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการจองบริการสำหรับการท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับนักท่องเที่ยว อาทิเช่น การจองห้องพัก การจองตั๋วเครื่องบิน การจองรถยนต์สำหรับการเดินทางท่องเที่ยว การจองตั๋วเข้าชมแหล่งท่องเที่ยว การจองร้านอาหาร เป็นต้น

3. เป็นธุรกิจที่คอยเป็นตัวกลางระหว่างผู้ผลิต เช่น โรงแรม ภัตตาคาร แหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น กับนักท่องเที่ยวในการจัดนำเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล หรือประชุม นิทรรศการ หรือเป็นผู้จัดเดินทางท่องเที่ยวที่ได้รับมอบอำนาจจากบริษัท หรือเป็นนายหน้าบริษัทโดยสาร

4. เป็นธุรกิจนำเที่ยวซึ่งให้บริการการวางแผนการจัดประชุมสัมมนาและการจัดนิทรรศการทั้งในประเทศและต่างประเทศให้แก่องค์กรต่าง ๆ อีกด้วย นอกเหนือจากการจัดนำเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล (Incentive Tour)

องค์ประกอบและประเภทของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

องค์ประกอบของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

ในการดำเนินธุรกิจนำเที่ยวสิ่งสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจนำเที่ยวมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ ดังนี้

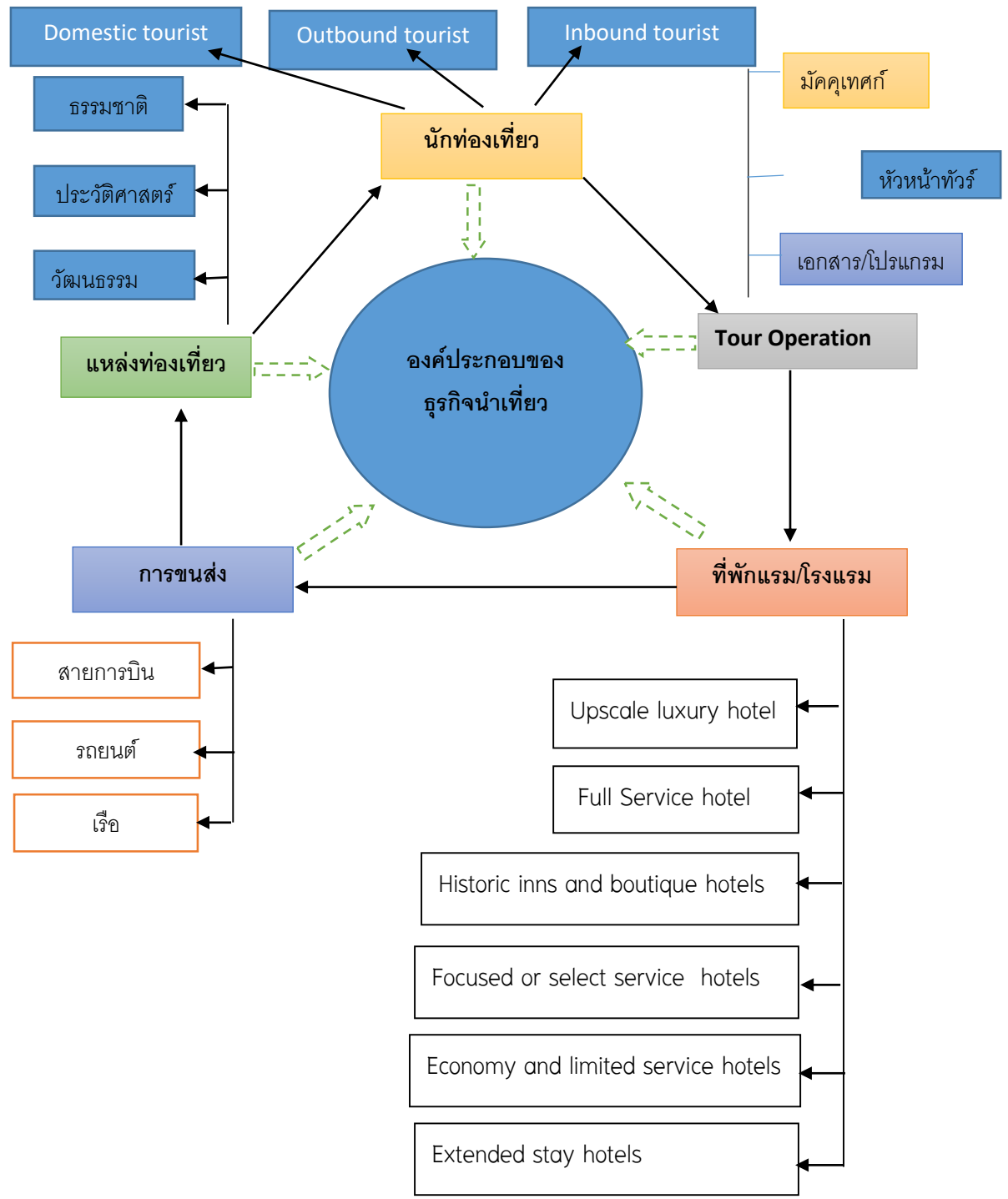
1. นักท่องเที่ยว ในธุรกิจนำเที่ยวจะเกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยว 3 กลุ่มคือ นักท่องเที่ยวกลุ่ม ภายในประเทศ (Domestic tourist) นักท่องเที่ยวกลุ่มเดินทางออกต่างประเทศ (Outbound tourist) และนักท่องเที่ยวกลุ่มที่อยู่ต่างประเทศเดินทางเข้ามาภายในประเทศ (Inbound tourist)

2. Tour Operation ในธุรกิจนำเที่ยวจะต้องมีแผนก Tour Operation เพื่อทำหน้าที่ในการจัดรายการหรือออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวต่างๆ รวมถึงการจัดหามัคคุเทศก์หรือหัวหน้าทัวร์ในการทำหน้าที่คอยให้ความรู้หรืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวระหว่างการเดินทางท่องเที่ยวตามที่นักท่องเที่ยวต้องการ

3. ที่พักแรมหรือโรงแรม ในธุรกิจนำเที่ยวต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจที่พักแรมหรือโรงแรม เพราะต้องจัดหาที่พักแรมให้กับนักท่องเที่ยวตามที่นักท่องเที่ยวกำหนดมาให้ ซึ่งประเภทของโรงแรมจะแบ่งออกเป็น 6 ประเภท คือ โรงแรมแบบหรูหร่า (Upscale luxury) โรงแรมที่มีบริการเต็มรูปแบบ (Full Service) โรงแรมบูติกและโรงแรมที่มีคุณค่าทางประวัติศาสตร์ (Historic inns and boutique hotels) โรงแรมขนาดกลางที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกในจำนวนค่อนข้างจำกัด (Focused or select service) โรงแรมขนาดเล็กถึงปานกลาง ที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกแบบพื้นฐาน (Economy and limited service) โรงแรมขนาดเล็กไปจนถึงปานกลาง ที่มีที่พักบริการเต็มรูปแบบเพื่อ Support (Extended stay) เป็นต้น

4. การขนส่ง ธุรกิจนำเที่ยวจะต้องเกี่ยวข้องกับธุรกิจด้านการขนส่งทั้งการขนส่งทางอากาศ เช่นสายการบินต่างๆ โดยการจองตั๋วสำหรับการเดินทางของนักท่องเที่ยว การขนส่งทางบกเช่น รถยนต์ รถไฟ เป็นต้น การขนส่งทางน้ำ เช่นการจองตั๋วสำหรับการเดินทางทางเรือ เป็นต้น

5. แหล่งท่องเที่ยว ธุรกิจนำเที่ยวจะต้องวางแผนการท่องเที่ยวโดยแหล่งท่องเที่ยวที่จะนำมาจัดรายการนำเที่ยวจะแบ่งเป็น 3 ประเภท ดังนี้ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เป็นต้น

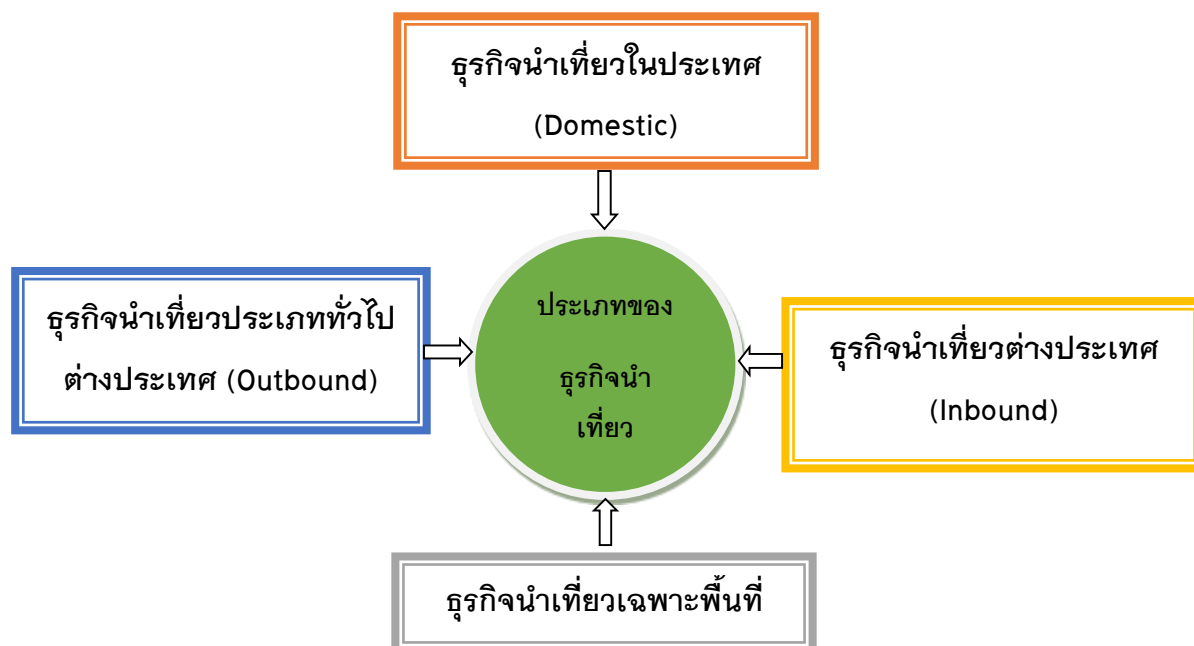

ภาพที่ 1.3 แสดงองค์ประกอบของธุรกิจนำเที่ยว

ประเภทของ “ธุรกิจนำเที่ยว”

ตามกฎหมายในประเทศไทยได้มีการจัดประเภทของธุรกิจนำเที่ยวตามลักษณะของการจัดบริการนำเที่ยวตามพระราชบัญญัติธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ พ.ศ. 2551 ซึ่งสามารถแบ่งออกได้ดังนี้

- 1) ธุรกิจนำเที่ยวในประเทศ (Domestic) เป็นธุรกิจที่จัดนำนักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาในประเทศไทย เดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวภายในประเทศนั้นๆ เช่น การจัดนำนักท่องเที่ยวชาวไทยในเมืองไทยเป็นต้น
- 2) ธุรกิจนำเที่ยวต่างประเทศ (Inbound) เป็นธุรกิจนำเที่ยวที่นำนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจากต่างประเทศไปยังแหล่งท่องเที่ยวในประเทศ เช่น ชาวอังกฤษหรือชาวเยอรมันเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยเป็นต้น
- 3) ธุรกิจนำเที่ยวประเภททั่วไปต่างประเทศ (Outbound) เป็นธุรกิจนำเที่ยวที่มีลักษณะนำพานักท่องเที่ยวภายในประเทศเดินทางไปแหล่งท่องเที่ยวในต่างประเทศเช่น นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางไปท่องเที่ยวยังประเทศญี่ปุ่น เป็นต้น
- 4) ธุรกิจนำเที่ยวประเภทเฉพาะพื้นที่ เป็นธุรกิจนำเที่ยวที่สามารถประกอบธุรกิจท่องเที่ยวได้เฉพาะในจังหวัดที่จดทะเบียนและจังหวัดข้างเคียง ซึ่งอยู่ในพื้นที่เดียวกันเท่านั้น

ภาพที่ 1.4 แสดงประเภทของธุรกิจนำเที่ยวตามกฎหมายของประเทศไทย

นอกจากนี้ยังมีการจำแนกประเภทของธุรกิจนำเที่ยวตามลักษณะและขอบเขตของการบริการ ดังต่อไปนี้ (www.tourism.mju.ac.th/เล่มงานวิจัย/OTOP/...4/บทที่%202.doc)

1) ธุรกิจนำเที่ยวที่เสนอบริการแบบเหมารวม (package tour) เป็นธุรกิจจัดนำเที่ยวโดยรวมค่าบริการต่าง ๆ ในราคาแบบเบ็ดเสร็จ การนำเที่ยวมีกำหนดสถานที่ท่องเที่ยวและระยะเวลาที่แน่นอน และมักเดินทางเป็นกลุ่ม แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

1.1) บริการเหมารวมที่มีผู้นำเที่ยว (escorted tour) นำเที่ยวแบบนี้จะมีผู้ดูแล หรือที่เรียกว่า หัวหน้าทัวร์ (tour escort) คอยอำนวยความสะดวกตลอดระยะเวลาการเดินทาง

1.2) บริการเหมารวมที่ไม่มีผู้นำเที่ยว (unescorted tour) เป็นการนำเที่ยวที่ให้บริการด้านต่าง ๆ ในราคาแบบเบ็ดเสร็จโดยไม่มีหัวหน้าร่วมเดินทางอำนวยความสะดวกด้วย แต่จะมีผู้ประกอบการภาคพื้นดินมารับ โดยนักท่องเที่ยวจะถือตั๋ว (voucher) ที่มีรายละเอียดการให้บริการต่าง ๆ ไปยื่นให้กับผู้ให้บริการ เช่น โรงแรม บริษัทนำเที่ยว สวนสนุก

2) ธุรกิจนำเที่ยวที่เสนอบริการเฉพาะกลุ่ม (group inclusive tour) เป็นการจัดบริการตามความต้องการหรือความสนใจของกลุ่ม ที่มักจะเป็นสมาชิกของสโมสร สมาคม หรือองค์การธุรกิจ ได้แก่ การนำเที่ยวชมด้านศิลปวัฒนธรรม เช่น วัด ปราสาทราชวัง หรือด้านธรรมชาติ เช่น ดูนก เดินป่า ใต้เขา หรือด้านกีฬา เช่น กอล์ฟ ดำน้ำดูปะการัง สมาชิกองค์การต่างๆ นิยมเดินทางเป็นกลุ่ม เช่น 15 คน ขึ้นไป เพราะประหยัดค่าใช้จ่าย โดยเฉพาะในเรื่องค่ายานพาหนะ

3) ธุรกิจนำเที่ยวที่เสนอบริการอิสระ สำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศและในประเทศเฉพาะราย (foreign individual tour and domestic individual tour) เป็นการจัดนำเที่ยวตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดที่พักแรม พาหนะ การรับ-ส่งที่สนามบินหรือสถานขนส่ง อาหารบางมื้อ โดยอาจจัดให้มีการนำชมสถานที่ท่องเที่ยวรวมอยู่ในโปรแกรมด้วยกัน

4) ธุรกิจนำเที่ยวที่เสนอบริการลักษณะพิเศษ (specialty intermediaries/ channelers) เป็นธุรกิจที่เป็นตัวกลางระหว่างผู้ผลิต เช่น โรงแรม ภัตตาคาร แหล่งท่องเที่ยว ฯลฯ กับลูกค้าในการจัดนำเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล หรือประชุม นิทรรศการ หรือเป็นผู้จัดเส้นทางท่องเที่ยวที่ได้รับมอบอำนาจจากบริษัท หรือเป็นนายหน้าบริษัทโดยสาร

4. ความสำคัญของธุรกิจนำเที่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ธุรกิจนำเที่ยว (Tour Business) เป็นธุรกิจที่ถือว่านำรายได้เข้าประเทศเป็นอย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวในปัจจุบันเลือกความสะดวกสบาย จึงนิยมใช้บริการธุรกิจนำเที่ยวด้วยเหตุผลที่ว่าบริษัทนำเที่ยวช่วยเจรจาต่อรองแพคเกจโรงแรมและเที่ยวบินระหว่างประเทศเพื่อลดงบประมาณค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวในต่างประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเดินทางไปประเทศที่ต้องขอวีซ่า และบริษัทนำเที่ยวยังมีคอนเนคชันกับผู้ให้บริการต่างๆ ซึ่งช่วยให้คุณเจรจาต่อรองขอส่วนลดสำหรับการท่องเที่ยวเป็นกรุปใหญ่และช่วยวางแผนรายละเอียดการเดินทางของคุณเพื่อให้การเดินทางกลุ่มใหญ่นำไปด้วยความราบรื่น รวมถึงบริษัทนำเที่ยวยังมีผู้คอยอำนวยความสะดวกให้ระหว่างเดินทางไปด้วยนั่นคือหัวหน้าทัวร์หากเดินทางท่องเที่ยวต่างประเทศ หรือมีคฤหาสน์ที่พักท่องเที่ยวภายในประเทศ

นอกจากนี้ธุรกิจนำเที่ยวยังเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวที่ผลักดันและสนับสนุนให้การท่องเที่ยวในประเทศให้มีการเติบโตและกระตุ้นการหมุนเวียนเงินตราในระบบเศรษฐกิจ ซึ่งธุรกิจนำเที่ยวมีบทบาทและความสำคัญต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยถือเป็นตัวกลางระหว่างธุรกิจต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีบทบาทต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมดังนี้ (ดร.นภาพร จันทร์ฉาย. เอกสารประกอบการสอนรายวิชาการจัดการตัวแทนธุรกิจท่องเที่ยว.2554:27-32)

1. กระตุ้นให้กิจกรรมด้านการท่องเที่ยวมีการเติบโตและก่อให้เกิดรายได้ในธุรกิจต่างๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ธุรกิจที่พัก ธุรกิจขนส่ง ธุรกิจอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น
2. กระตุ้นให้การเงินในระบบเศรษฐกิจมีการขยายตัวในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น
3. ก่อให้เกิดรายได้และมีการกระจายรายได้เข้าสู่ท้องถิ่น
4. กระตุ้นให้มีการพัฒนาทรัพยากรด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการและศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
5. กระตุ้นให้มีการสร้างอาชีพใหม่ๆ เกิดขึ้นและมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว
6. กระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ มากขึ้น
7. ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
8. กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโครงสร้างพื้นฐานในการดำเนินชีวิตของประชาชนและนักท่องเที่ยว

9. กระตุ้นให้เกิดการอนุรักษ์และฟื้นฟูวัฒนธรรม ประเพณีที่กำลังจะหายไปจากสังคมให้คงอยู่ตลอดไป
10. กระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นตระหนักถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ ให้มีการถ่ายทอดเผยแพร่ไปยังรุ่นต่อไป

สรุปท้ายบท

ปัจจุบันอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและธุรกิจนำเที่ยวถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อประเทศเป็นอย่างมาก เพราะนักท่องเที่ยวมีการเดินทางท่องเที่ยวมากขึ้นจากการสำรวจและทำสถิติการเดินทางเข้ามาในประเทศของนักท่องเที่ยวที่หน่วยงานทางราชการที่เกี่ยวข้องได้ดำเนินการจัดทำขึ้นทุกๆ ปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลให้กับธุรกิจหรือหน่วยงานที่ต้องการสืบค้นข้อมูลและนำไปใช้ประโยชน์กับการดำเนินงานของตนเองได้ และจากสถิติที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาท่องเที่ยวที่ประเทศไทยพบว่าประเทศไทยได้มีการดำเนินธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวเกิดขึ้นมากมาย อาทิเช่นธุรกิจนำเที่ยวซึ่งจะเห็นจากการเปิดดำเนินการธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายมีถึง 8,593 บริษัท ซึ่งเกิดจากที่นักท่องเที่ยวเดินทางท่องเที่ยวที่ประเทศไทยมากขึ้นทุกๆ ทำให้ธุรกิจนำเที่ยวมีการขยายตัวมากขึ้นเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการเดินทางให้แก่นักท่องเที่ยวได้มีตัวเลือกที่หลากหลายมากขึ้น รวมถึงประเทศไทยมีสิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองของความต้องการของนักท่องเที่ยวได้

นอกจากนี้ในอนาคตจะมีนักท่องเที่ยวในประเทศออกเดินทางไปต่างประเทศมากขึ้น รวมไปถึงนักท่องเที่ยวจากทั่วโลกจะมีการออกเดินทางมากขึ้น ทำให้สภาพแวดล้อมทางธุรกิจของโลกเปลี่ยนแปลงไป ผู้ประกอบธุรกิจนำเที่ยวจึงต้องมีการปรับตัวในอนาคตเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกและปัจจัยต่างๆที่เป็นผลกระทบให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว

คำถามท้ายบท

1. จงอธิบายความหมายของ “ธุรกิจนำเที่ยว” มาพอสังเขป
2. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจนำเที่ยว
3. ให้นักศึกษาอธิบายคุณลักษณะพิเศษของนักท่องเที่ยวกลุ่มประชุมสัมมนา
4. จงอธิบายประเภทของธุรกิจนำเที่ยวที่เปิดดำเนินการในประเทศไทย ตามที่กฎหมายรับรอง
5. ถ้าหากนักศึกษาจะต้องเปิดดำเนินการธุรกิจนำเที่ยว 1 ประเภท นักศึกษาจะเลือกเปิดดำเนินการธุรกิจนำเที่ยวประเภทใด เพราะเหตุใด

6. นักศึกษาคิดว่าองค์ประกอบใดของธุรกิจน่าเที่ยวที่มีความสำคัญต่อการดำเนินธุรกิจ เพราะเหตุใด
7. จงอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างอุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับธุรกิจน่าเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- ฉันทิช วรรณถนอม. (2552). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (ปีที่พิมพ์ พฤศจิกายน 2552). กรุงเทพฯ :
 ห้างหุ้นส่วนจำกัดสามลดา
- แดงโม. (2553) [ออนไลน์]. เข้าถึงได้ จาก:<http://siamprotuguesestudy.blogspot.com/2010/07/1.html>
 (วันที่ค้นข้อมูล : 15 พฤษภาคม 2561). คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538 :
 20-23 และ Kagn, Ozment and Turner, 1979 : 7-11)
- นิชศา ชัชกุล. (2554). อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ :
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บริษัทไอเซ็นสไมล์ทัวร์จำกัด.(2561).[ออนไลน์].เข้าถึงได้
 จาก : <http://www.oceansmile.com/Turkey/Artemis.shtml> สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2561 เข้าถึงได้จาก
 :<https://7thingspacial.wordpress.com/>
- บ้านจอมยุทธ. 2543. **การเดินทางในสมัยกลาง**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
https://www.baanjommyut.com/library_2/travel/O2.html
 สืบค้นเมื่อ 30 มิถุนายน 2561
- พระราชบัญญัติธุรกิจน่าเที่ยวและมัคคุเทศก์ เล่ม 125 ตอนที่ 29 ก ราชกิจจานุเบกษา
 6 กุมภาพันธ์ 2551
- วรรณดา ศิลปอาษา. (2557). สถานการณ์ทั่วไป การท่องเที่ยว และนโยบายส่งเสริม
 การท่องเที่ยวในชุดวิชา ความรู้พื้นฐานของมัคคุเทศก์และการท่องเที่ยวอาเซียน. นนทบุรี:
 สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.